

Bretskur blaðmaður vitjar “grindafamilju” í Bø:

Grindadráp ein gáva frá Gudi

Á stovubróstinum hefur kona Jón Joensen, Olivia, hongt eina eftirgerð av einum grindahvali við áskriftini “Gud er leiðari og skjöldur okkara”. Í føroyskum hugunnarhátti er ongin sjálmótsøgn millum hesi bæði - í hesi djúpt trúgvandi lutheransku tjóð verður grindadrápið fatað sum ein gáva frá Gudi.

Soleiðis skrivar bretska journalisturin Edward Pilkington í stórari grein um grindadrápið. Greinin stóð í blaðnum The Guardian fyrr í ár. Tíðindablaðið Sosialurin, sum veitti tí bretska blaðmanninum eina hjálpanði hond undir vitjanini við at seta hann í samband við fólk kring landið, hevur fingið loyvi til at prenta greinina og hava vit umsett hana. Hon er sjáldsom á tann hátt, at hon víkir frá nógvum av tí, sum verður skrivað um grindadráp í hesum døgum.

Eingilsmenn hava eitt serligt pláss í hjarta Jón Joensens. Sjálvt um Jón býr í einum tí norðasta staðnum í norðureuropu, er hann kunnugur við okkara livihátt.

Sum smádrongur undir seinna heimsbardaga var hann í fimm ár saman við uml. 150 eingilskum hermonnum, sum vóru stationeraðir í bygd hansara Bø á vestursíðuni av Føroyum, 180 míl norðan fyri Skotland. Ein lendingarbreyt var bygd styttri enn míl frá heimi hansara, soleiðis at proviantur o. a. kundi veitast hermonnunum. Hermennir, sum vóru stationeraðir í Bø, skuldu fyrirbygja, at figginda flogfór flugu inn eftir tí fingra líknandi fjørðinum, har bygðin liggur, at leypa á landingarbreytina. Í dag er hetta tann nationala føroyska lufthavnin.

Tá eg var umleið sjeý ára gamal, plagdu tveir hermenn at koma inn til okkara, teir lærdu meg at spæla damm, og vóru teir ógvuliga vinsælir, minnst Jón. Onnur børn, sum vóru meira framlig, tilsúkaðu



sær onkran túr í teimum brynjaðu akførnum og kastaðu kavabløk.

Eitt sum skapti meiri kjak var, at fleiri ung konufólk, sum búðu nærhendis flogbreytini, komu saman við hermonnunum. Summar fluttu til Skotlands og Englands at blíva anglo-føroyskar, aðrar bóru børnini hjá hermonnum.

Undir krígunum varð eitt annað met sett, í eini matkargari tíð, varp størsta grindadráðið nakrantíð staðfest. Eitt súgdjór, sum teir hava veitt í minst 500 ár. Í 1941 vórðu 4.325 hvalir veiddir. Jón minnst týðuliga tá hvalirnir vórðu ríknir inn í Tindhólm. Ein basalt hólurur við fimm tindum, ið hevjar seg steyrrætt úr sjó-

num uttan fyri Bø. Hann minnst, hvussu harmur hann var, tá hann ikki slapp við: – Eg var ov ungur, so pápi vildi ikki lata meg síggja hvalirnir verða fangaðar. Eg var ógvuliga forharmður.

Stutt eftir krígið slapp hann tó við fyrstu ferð í »grind«, tað er navnið, føroyingar brúka, tá hvalirnir

verða ríknir á land og dripnir við knívi. Navnið »grind« verður eisini brúkt at namn-geva sjálvan hvalin við, sum verður upp til 15 fótur langt og gongur í bólkum í Norðuratlantshavinum. Nú á døgum hevur hetta áhaldandi grindadráp um oyggjarnar komið føroyingum í stríð við umhvørvisbólkar í Onglandi. Hesir vilja hava

drápin stæðgað umgangandi og hava sett í verk eitt boykott av føroyskum fiski. Í næstu viku, í eini roynd at styrkja boykottin, fara tey at herða ágangin við at almannakunngerá ein lista yvir eingilskar matvøruframleiðarar, sum handla við føroyskum vørum.

Umhvørvistarnir føra fram, at í eini modernaari tíð gera føroyingar brúk av allari framkomnari tøkni-frøði – frá Volvo bílum til háteknologiskar trolarar – hava føroyingar ikki longur brúk fyri grind og spiki fyri at yvirleva. »Jagstranin er lítið meira enn pining og blóðsportur«, sigur Gillian Stacey, limur í The Pilot Whale Campaign, ið hevur sæti í London.

Slíkt tos hevur ikki fallið í góða jørð hjá føroyingum, sum eru stoltir og ernir av teirra víkinga søgu og mentan, og finna seg ikki í, at aðrir koma og siga hvat teir skulu og ikki skulu gera. »Vit stæðgaðu at drepa hval kommercielt í 1957 – seks ár aðrenn Bretland. – Vit hvørki selja ella keypa tvøstíð, men brúka tað til egna nýtslu«, sigur Jón Joensen. Hann, sum nógvir aðrir av hansara ættarliði, uppfatar móttøðuna móti grindadrápi sum ótakksemi. »Undir krígunum fóru vit 800.000 pund av fiski til Bretlands hvørja viku. Ein triðingur av okkara sjófólki doyði av figginda ávum, meðan roynt varð at metta tykkum«.

Tað føroyska/eingiliska stríðið er ikki um útrúdding av grindahvalinum. Seinastu metingarnar siga, at umleið 780.000 grindahvalir eru í norðuratlantshavi, nóg mikið til at veiddir verða í meðal 1500 um árið, uttan at nerva stovnin. So stríðið stendur í veruleikanum um um drápið er pín-

